

biten del umetnosti. Prevod bode tedaj pomagal pri čitanju originala, toda iz prevoda samega v prozi ne more nihče spoznati vrednosti pesnikove.

Končno je poklonila Mat. hrv. slovenskim članom svojim še

11. Rječnik hrvatsko-slovenski. Drugo pregledano izdanje. Ta mali besednjak močno olajša Slovincem čitanje Matičinih knjig. V ta rečnik so sprejete tudi mnogobrojne turške besede, ki delajo Slovincem in tudi zapadnim Hrvatom dosta preglavice.

Ta površni pregled knjig kaže jasno, koliko množino zdravega leposlovnega in imenitnega poučno-znanstvenega štiva (sto in sedemdeset pol) iz vseh strok leposlovja in različnih znanstvenih strok podaje Matica hrv. svojim članom za mali donesek treh goldinarjev.

Tem bolj smo se začudili, da je bil dosedanji odziv Matičarjev znatno manjši, nego bi bil moral biti v primeri z lanjskimi letom. To je znamenje neodpustne mlačnosti in grde nehvaležnosti proti zavodu in njega odboru, ki bi z največjo požrtvovnostjo in delavnostjo pač zaslužil, da občinstvo vsaj s točnim plačevanjem prinosov in z mnogobrojnim pristopom nekoliko poplača odboru veliki trud, ne glede na to, da bi se moral vsaki izobraženec srečnega šteti, da dobi za tako neznatno vsoto toliko duševne hrane.

Naše rojake pa ponovno pozivljemo, da se v kar največjem številu vpišejo v to znamenito družbo, ki jim podaje knjig. iz katerih se poleg zabave in pouke tudi najlaže nauče hrvaškega jezika, ki naj bi bil nekako občevalni jezik med južnimi Slovani. R. P.

Hrvatska stenografija (sustav Gabelsbergerov). Priredio Franjo Magdić, profesor kr. vel. realke u m.; ravnatelj saborskog stenografskog ureda; stručni izpitatelj kr. izpitnog povjerenstva za učitelje stenografije; predsjednik hrvatskog stenografskog društva u Zagrebu. Treće preradjeno izdanje. Kruto vezana stoji 1 krunu 80 fil. Zagreb, 1895. Autotipografski tisak Jul. Hüthna u Zagrebu. 95 str. vel. 8°. — Vsebina: Predgovor. Kazalo. Uvod. Dio I.: Pismena in njihovo spajanje. Dio II.: Kraćenje rieči. Dio III.: Kraćenje izreka. Dodatak: Prevod primjera in vježaba. — Prav zanimiva je premena znakov v tej tretji izdaji. Dobro znani strokovnjak je uvedel nov krajši znak za *c* — podoben znaku za *g*, s spodnjim delom zasukanim na levo — namesto prejšnjih dveh znakov, katera se rabita v nemški stenografiji za *c*, *s* in *ts* v besedah, kakor central, Herz, Netz in v češki za *c* v besedah, kakor cep, pec; nadalje je premenil znamenji za *s* in *ž*, in sicer rabi znaka, katera mu zaznamujeta še v drugi izdaji »Hrvatske stenografije« [Zagreb, 1881] po češkem originalu *s*, v tej novi predelani izdaji za *ž*; a ta dva znaka, pisana v krajši obliki med 2. in 3., t. j. med drugo gornjo črto in osnovnico, sta mu *z*; slednjič označuje zlogotvorni ali samoglasni *r* s prekriževanjem. To novo označevanje samoglasnega *r* utemeljuje obširno v svojem »Stenografu«, glasilu hrvaškega stenogr. društva v Zagrebu; gl. II. 1892, str. 44.—48. (56), prim. IV. 1895, str. 36.—44. — Knjiga obsega korespondenčno in debatno pismo. Učna tvarina je urejena sistematično; stenogr. tekst, ki je vložen med tisk, kakor n. pr. v priznano dobri nemški šolski knjigi Kühneltovi ali Couujevi, je pravilen in jako čist in se zaradi tega tudi prav lahko čita; posamezna pravila so točna, jasna, vzporedni vzgledi primerni in instruktivni. Skratka: Delo g. prof. Magdića zadostuje popolnoma vsem zahtevam šolske knjige; kajti kot učna knjiga se

ima rabiti po vseh hrvaških srednjih in višjih trgovskih šolah, po katerih se poučuje z odlokom vis. kr. zem. vl. z dne 4. oktobra 1893. l. hrvaška stenografija po sistemu Gabelsbergerjevem kot neobligaten predmet. Knjigo toplo priporočamo vsem slovenskim stenografom, ki se zanimajo za hrvaško stenografijo.

N.

Hrvaško protestantovsko sv. pismo v latinici.¹⁾ Nedavno je izročil profesor dunajskega vseučilišča Fr. Müller prof. V. Jagiću lepo tiskano knjigo, da jo pregleda, je-li znana ali ne. J. je bil ves presenečen, spoznavši v njej hrvaško protestantovsko izdanje starega veka, in sicer „Pro-rokov“, tiskano z latinico. Žal, da knjiga nima zaglavnega lista, in da se torej ne more reči, kje in kdaj se je tiskala. Jagić meni (v pismu, priobčenem v „Viencu“ št. 4. t. l.), da se najlaglje vzporedi s sloven. Dalmatinovo biblijo (l. 1584.), ker je obema služil Lutrov prevod. Toda tisk ni isti in tudi lesorezi ne. V hrvaškem izdanju so črke nekoliko natančnejše in lepše kakor v slovenskem, torej najbrže nista obe knjigi tiskani v isti tiskarnici. (Kakor znano, je izšla slovenska biblija v Vitenbergu). Gotovo se ne more reči, je-li imel hrvaški prelagatelj slovenski prevod pred seboj, ali ne, a najbrže ga je imel. Ker Jurij Dalmatin, slov. prelagatelj, ni ničesar omenil o hrvaškem prevodu, bi se moralo prisoditi prvenstvo slov. prevodu; hrvaški pa je bil izdelan in tiskan v isti dobi ali 1—2 leti pozneje. Če je prerejal hrv. tekst Stefan Istranin, tedaj je delal z Jurjem Dalmatinom, kakor pri novem veku z Antonom Dalmatinom. Zato se morata primerjati med seboj hrv. in slov. tekst in oba zopet z Lutrovim originalom. V hrv. prevodu so lesorezi znamenitega lesorezca Hansa Brosamerja, ki jih je izdelal za Lutrovo biblijo že okoli l. 1549.; na enem lesorezu je vpisano leto. V nemškem Lutrovem izdanju „Prorokov“ l. 1561. so isti lesorezi, kakor v hrv. prevodu, v slovenskem pa ne, izimši enega, katerega pa zopet hrv. prevod nima. Lutrova biblija l. 1561. se je tiskala v Vitenbergu pri Hansu Lufftu. Ker so se pa menda že tedaj kakor dandanes prodajali lesorezi na vse strani, se ne more trditi, da se je i hrv. prevod tiskal pri Lufftu v Vitenbergu.

Dr. Bosanac je opozoril (v isti št. Vienčevi), da je že Šafařík v „Geschichte der südslav. Literatur“ I. 166, II. 196, omenil hrv. prot. izdanje sv. pisma z latinico. Š. piše nan.reč: „Probe von den Propheten — des Isaias vermuthlich, den Leonhard Merčerić aus Dalmatien übersetzt hatte — in kroat. (d. i. illyrischer) Sprache mit lat. Schrift, gedruckt zu Tübingen 1561.“ Tiskalo se je baje samo 50 eksemplarov, o katerih pravi Š., da so „jetzt unbekannt.“ (Schnurrer, Slavischer Bücherdruck in Württemberg im XVI. Jahrh. Tübingen 1799, pag. 69, 71; Dobrovský, Slavin p. 135.). Morda je knjiga, katero je zasledil Jagić, v zvezi z ono „Probe aus den Proph.“, o kateri piše tudi Š.: „ob der Druck beendet wurde, ist nicht gewiss.“ Knjiga bi bila torej popolnjena „Probe aus d. Proph.“. Če se to dokaže, bi vedeli: 1) Kje je knjiga tiskana, t. j. v Tubingi, 2) ime prelagateljevo (Leonardo Merčerić), ako ima Dobrovský prav. Daljše raziskavanje in primerjanje z drugimi biblijami dožene gotovo, kdaj in kje se je tiskalo to delo, in kdo je prelagatelj.

Fr. Vidic.

¹⁾ Na kratko smo že v zadnji številki sporočili o tej knjigi.

